

הכתוב] כפול היה במשקלו, והיו בו מאתים זוזים של חול –

ב. ושמע מינה: מוסיפין על המדות, ואין מוסיפין יותר משתות; כלומר, אותו מנה של קודש שהיה כפול במשקלו, עוד הוסיפו עליו במשקלו בימי יחזקאל [וזהו היא תוספת מידה], והיה שוה אותו מנה כמו ששים שקלים, דהיינו תוספת שתות מלבר על חמשים שקלים שהיה הוא אמור להיות שוה, ומאתים וארבעים זוז היה שוה, במקום מאתים זוז; וממה שקבע יחזקאל (8) "יהיה לכם", לימדנו יחזקאל שלא יוסיפו יותר מזזה. (9)

ג. ושמע מינה: שתותא – שמוסיפין על המידות – מלבר [מבחוץ] הוא, היינו: תוספת חומש על המידה הקודמת, שבהצטרף למידה הקודמת הרי היא מהוה ששית מהכל. (10)

אמר רבינא:

מתניתין נמי דיקא [אף ממשנתנו יש ללמוד] שמוסיפין על המידות עד שתות מלבר, ואף שיש בתוספת יותר משתות מלגיו [מבפנים, דהיינו שתות ממש]: (11)

מדקתני במשנתנו: תורה היתה באה המש פאין ירושלמיות, שהן שש מדבריות, הרי תוספת שתות על מידת הסאה שהיא חומש מלגיו [מבפנים].

שמע מינה!

טו-ב

מתניתין:

מכולם [מכל המינים: חלות, רקיקים ורבוכה של מצה, ומחלות החמץ] (1) היה נוטל הכהן (2) אחד מעשרה [חלה אחת מתוך עשר חלות שבכל מין] תרומה.

8. כך מסתבר לפרש.

9. הקשה ב"טהרת הקודש": מנלן דמוסיפין על המדות, דלמא מנה של קודש היה יותר מכפל; ולהיפך נמי קשה: מנלן דמנה של קודש כפול היה, ושאין מוסיפין יותר על שתות, דילמא מוסיפין עד ערך זה, שמה שהיה תחילה עשרים וחמש הוסיפו עד שנעשה ששים, ומנה של קודש לא היה כפול כלל.

10. כתב ברש"י מכתב יד: ומההיא קרא נפקא מדות [אין מוסיפין על המידות יותר משתות] ומטבע [אין מוסיפין על המטבע יותר משתות], דמנה [התוספת שהוסיפו על המנה] הוי משקל [דהיינו מידה], וסלע הוי מטבע; [והדברים צריכים ביאור: היכן מצינו שהוסיפו על ערך מטבע של סלע].

11. כן נראה לבאר את דברי הגמרא.

1. נתבאר על פי הביאור המיוחס לרש"י; ובמשניות שלפנינו, סדר המשניות הוא אחר, וקודם משנה זו מובאת המשנה הבאה בדף עח א המפרשת את לחמי המילואים והנזירות, ולאחריה מובאת משנה זו, ואם כן משמע ד"מכולם" קאי גם על מילואים ונזירות שהיתה בהם תרומה כמו בלחמי תודה, וכן פירש ב"תפארת ישראל".

2. נתבאר על פי רש"י מכתב יד, שכתב: נוטל אחד: הכהן נוטל אחד מעשרה תרומה; ומיהו בכרייתא בגמרא הלשון הוא: "נוטל מהן ארבע ונותן לכהן"; וראה ב"מקדש דוד" סימן כט אות א ד"ה עוד, שחקר: מי הוא הבעלים

ואמר הכתוב "מכל קרבן", ללמד שיהו כל הקרבנות [כל מיני החלות שבתורה] שוות במספר החלות שלהם, כדי שלא יטול את התרומה מקרבן על חבירו, [ממין אחד על המין השני], ואם לא היה מספר החלות שוה, וכגון שהיה עושה מזה חמש ומזה עשר ומזה חמש עשרה, והיה נוטל שלש חלות, הרי נמצא שבנוטלו חלה שלימה מכל מין ומין, הרי הוא תורם מקרבן על חבירו. (4)

שנאמר בפרשת לחמי תודה: "אם על תודה יקריבנו ... על חלות לחם חמץ יקריב קרבנו ... והקריב ממנו אחד מכל קרבן [אחד מכל מין] תרומה לח' לכהן הזורק את דם השלמים לו יהיה", ושיעור התרומה הוא אחד מעשר, כפי שיתבאר בברייתא בגמרא בגזירה שוה מתרומת מעשר.

ואמר הכתוב "אחד", ללמד שלא יטול הכהן פרום [פרוסה] אלא חלה שלימה נוטל. (3)

מזה על זה"ה הוא בלשון תמיהה: וכי לא מפריש מזה על זה; וכן פירש הרע"ב, וכן הוא בפירושו המשניות להרמב"ם; ולפי פירושו זה, לא באה המשנה להשמיענו דין חדש, שכבר ידענו מן המשנה הקודמת שעשר חלות היה עושה מכל מין ומין; אלא באה המשנה להשמיענו את המקור לזה.

ואם תאמר: הרי ממה שנתבאר כאן לא ידענו אלא שמספר החלות היה שוה, אבל מנין שמספרם הוא עשר, כי הרי אף ששיעור התרומה הוא עשירית כמו בתרומת מעשר, הרי אפשר שיעשה חלה קטנה לתרומה, וחלה נוספת גדולה פי תשע, ויעשה כן בכל מין ומין!?

ויש לומר, על פי המתבאר מן הסוגיא לעיל עו א — לפי פירוש רוב הראשונים — שאם התרומה היא חלה שלימה, היינו: אחת שלימה מעשר חלות שלימות כנגדה, ואין די במה שהחלה היא עשירית מכמות הסולת שבכל מין, [ראה שם היטב גבי "דאפרשינהו בלישיהו", וב"שפת אמת" שם, ובהערות שם בשם ה"מקדש דוד"] —

וכן משמע מלשון הברייתא בגמרא: "אחד, שלא יטול פרום, מכל קרבן שיהו כל הקרבנות שוות ... איני יודע מכמה [חלות] הוא נוטל אחד, רש"י], הריני דן: נאמר כאן תרומה, ונאמר בתרומת מעשר תרומה, מה להלן אחד מעשרה

להפריש הכהן או בעל הקרבן, והביא מלשון רש"י ז"ל (בנדריים (גב) [יב] ב, דנראה להדיא שהיה הכהן מפרישה; [ראה שם "ואית דמפריש"]; וראה עוד שם.

ויש להעיר, שבמילואים [ויקרא כח ו] נאמר "ומסל המצות אשר לפני ה' לקח [משה שהיה הכהן בימי המלוואים] חלת מצה אחת"; ובגזירות [במדבר ו יט] כתיב "ולקח הכהן את הזרוע בשלה מן האיל וחלת מצה אחת מן הסל ..".

3. ראה לעיל מו א: עד שלא שחטה נפרס לחמה, יביא לחם אחר, ושוחט; מששחטה נפרס לחמה, הדם יזרק, והבשר יאכל, וידי נדרו לא יצא, והלחם פטול; נזרק הדם, תורם מן השלם על הפרוס; וראה ברש"י מה שכתב בטעם הדין, שאפילו לחם אחד פרוס, פוסל; וב"שיטה מקובצת" שם כתב את הטעם, משום שאין כל החלות ראויות לכהן, כיון שלא יטול פרוס; וראה ב"מקדש דוד" סימן כט אות ב ד"ה אמרינן, וראה עוד שם בד"ה והנה ע"מ.

4. א. המשנה נתבארה על פי רש"י בכתב יד, שכתב: "כל הקרבנות: כל המינין יהו שוין עשר חלות; שלא יטול: תרומה; מקרבן על חבירו: שאם היה ממין זה חמשה וממין זה חמשה עשר, לא מפריש מזה על זה", ומה שאמר "לא מפריש

וכתיב: (5) "לכהן הזורק את דם השלמים
[הכהנים שבאותו בית אב שהיה עובד ביום
הבאת הקרבן] לו יהיה חלות התרומה –
והשאר נאכל לבעלים.

גמרא:

תנו רבנן:

כתיב "והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה
לה":
"והקריב ממנו", שיטול מן המחובר, כלומר,

שיהיו כולם בכלי אחד, ליטול מהם
תרומה. (6).
"אחד", שלא יטול פרום.

"מכל קרבן", שיהו כל הקרבנות שוות
במספר חלותיהם, כדי שלא יטול מן הקרבן
על חבירו.

"תרומה לה":

עדיין איני יודע אותה חלה שהוא נוטל
תרומה מכמה חלות היא באה, שהרי איני
יודע כמה הוא שיעור התרומה?

מספר כללי נתון; אלא שיש לעיין בזה מכמה
טעמים, ואין להאריך; אחרונים.

ב. בפירוש המיוחס לרש"י פירש באופן
אחר: שיהו כל הקרבנות שוין בהפרשת תרומה;
שלא יטול מקרבן זה תרומה על חבירו, שלא
יטול מן האחד שנים ומזה לא כלום, משום
דבעינן שלא יטול מקרבן על חבירו. וב"שפת
אמת" כתב על זה: לשון רש"י "שיהיו שוין
בהפרשת תרומה אין מובן לי", ופירש מדעתו
שהפירוש הוא: שיהיה מכל מין עשר חלות.

5. היה מקום לפרש, שהמשנה באה לומר את
הדין ומשתמשת בלשון הפסוק; אלא שמ"מסורת
הש"ס" נראה קצת, שכוונת המשנה לצטט את
הפסוק.

6. א. נתבאר על פי לשון רש"י מכתב יד;
ולשון הפירוש המיוחס לרש"י: דבעינן שיהיו כל
החלות ביחד בשעת תרומה; ובכתבים
המיוחסים לגרי"ז כתב, שהלשון משמע שכל
החלות מכל המינים יהיו בכלי אחד, והוא
חידוש, כי בפשוטו היה זה תלוי בכל מין ומין,
ראה שם; וראה "מקדש דוד" סימן כט אות א

אף כאן אחד מעשרה"; הרי משמע, שאם אך
ידענו ששיעור התרומה הוא עשירית, בהכרח
שיש שם עשר חלות כנגד חלת התרומה, כדי
שתהיה התרומה אחת מעשר חלות, [ואינו
מוכרח].

וכן מבואר מרש"י מכתב יד לעיל עו א על
מה שאמרו שם "לחמי תודה בהדיא כתיב בהו
[שהן עשר]": דכתיב והקריב ממנו אחד מכל
קרבן תרומה, ואמרינן בפרק התודה: נאמר כאן
תרומה ונאמר בתרומת מעשר תרומה, מה להלן
אחד מעשרה אף כאן אחד מעשרה; הרי שמזה
לבד אנו יודעים שיהיו עשר חלות.

והלימוד שנאמר כאן – שיהו כל הקרבנות
שוות – הוא כדי שלא נאמר: אם כי חלות החמץ
[שהם גדולות פי שלש מחלות המצה] ודאי עשר
המה, מכל מקום שלשים חלות המצה שמא אינם
עשר מכל מין ומין, אלא יעשה שלושים חלות
בין כולם, ויטול שלש חלות תרומה, אך החלוקה
שבין המינים לא תהיה שוה; ולזה מביאה
המשנה שלא יטול מאחד על חבירו, ואם יעשה
כן, הרי זה נוטל מקרבן על חבירו; וזה הוא
שדקדק רש"י, ואמר "שם היה ממין זה חמשה
וממין זה חמשה עשר", והוא כדי להשלים

ללחמי תודה, ואם כן אין להביא עוד ראייה ממנחה ללחמי תודה, ואם כן יש לומר דלחמי תודה אינם צריכים להיות בכלי אחד דוקא; [והנה מה דפשיטא להו דבלחמי תודה אין צריך נגיעה, לכאורה הוא משום שחלקם חמץ וחלקם מצה — ראה שם ב"טהרת הקודש" בהמשך דבריו — ואם כן משמע שכל ארבעים החלות צריכים להיות בכלי אחד, ראה בזה באות א].

ג. ב"מקדש דוד" סימן כט אות א ביאר שיטת רש"י: דהכא בעינן צירוף, כמו גבי חלה, כדאמרינן בחלה פרק שני "נותנן לסל, שהסל מצרפן"; והטעם שיש חילוק בין חלה לתרומה בזה, דבתרומה בעינן רק מוקף בעלמא ובחלה בעינן צירוף, הוא משום דכל חטה וחטה חייבת בתרומה בפני עצמה, ומשום הכי לא בעינן צירוף, ורק דין מוקף יש; אבל בחלה דאין חיוב חלה עד שיהיו שם חמשת רבעים קמח ועוד, בעינן צירוף שיצטרפו כל החלות כולן לכשיעור, דאם לא ליכא חיוב חלה כלל, והכי נמי בלחמי תודה, שדין תרומת לחמי תודה שייך רק בכל הלחם יחד, דאם יהיו שם פחות משיעור לחמי תודה אינו שייך בזה תרומת לחמי תודה כלל, אם כן צריך צירוף כמו בחלה שיצטרפו כולן לכשיעור, וצריך ליתנם לכלי אחד כמו גבי חלה, דנותנן לסל והסל מצרף —

ואף על גב דהתם גבי חלה, אי לש כולן יחד אין צריך ליתן אחר כך לכלי, התם גבי חלה דהגלגול מחייב בחלה, אם כן כיון דבשעת גלגול היו עיסה אחת ונצטרפו, נתחייבו בחלה; אבל הכא בתרומת לחמי תודה אין חיוב התרומה חל אלא לאחר שחיטה וזריקה, ואפילו קדם ואפרשינהו בלישייהו לא חל עליהם שם תרומה וצריך לקרות עליהם שם אחר כך, כמו שכתבו תוספות מנחות עו א ד"ה דאפרשינהו ובנדה ו ב [הובאו לעיל עו א בהערות], אם כן על כרחך צריך ליתן לכלי אחד, כדי לצרפן; וראה עוד שם; וכעין זה ב"טהרת הקודש".

ד"ה אמרינן, שחקר: אם כל התרומה מתרת את כל הלחם, או כל תרומה ותרומה מכל מין ומין מתרת את מינו, ונפקא מינה כשתרם מן החמץ לבד, או מן החלות לבד, אם כבר אותו המין מותר באכילה; ומכאן יש מקום לפשוט את ספיקו.

והאחרונים הביאו עוד מלשון הראב"ד בתורת כהנים שכתב "שיהיו כולן בכלי אחד בשחיטת הזבח, ויקח מהן ארבע חלות לתרומה, וכעין תרומת הגורן שצריך לתרום מן המוקף", ומשמע שיהיו כל המינים בכלי אחד; [אלא שדבריו צריכים ביאור, כיון שבגדר "מן המוקף" הוא, למה צריך שיהיו כולם כאחד בשחיטת הזבח, שהיא שעת קידוש הלחם]; וראה עוד באות ב.

ב. בתוספות כתבו על דברי רש"י, ונראה, דאין צריך אלא מוקף [סמוך] בעלמא, כמו "ממנו" דכתיב גבי תרומה; ומיהו סיעו דברי רש"י ממה דדרשינן לעיל כד א "והרים ממנו בקומצו" דבעינן מן המחובר, והיינו שלא יביא מנחה בשני כלים ויקמוץ.

ובפירוש הר"ש במעשר שני פרק ג משנה יג — הביאו ב"טהרת הקודש" — חילק בין הנושאים, משום דשאני מנחה דתליא בקידוש כלי, ובעינן קמיצה מכלי שרת, משום הכי חשיבי כלים לאפסוקי, מה שאין כן לחמי תודה לא בעי קידוש כלי, דאין מתקדשין אלא בשחיטת הזבח; וראה ב"טהרת הקודש" ובכתבים המיוחדים להגרי"ז, דבלחמי תודה יש דין כלי משום מה שנאמר בנוירות ובמילואים "סל המצות"; ראה ב"טהרת הקודש" שהאריך הרבה.

והוסיפו התוספות: ומיהו התם נמי בעי נגיעה...; וביאר ב"טהרת הקודש" את כוונתם: פירוש, דאפילו כלי אחד לא מהני בלי נגיעה, ואם כן על כרחך צריך לחלק בין מנחה לשאר דברים דבעינן בהו מוקף... וקושיית התוספות היא: דעל כרחך יש חילוק בין מנחה

ואל יוכיח ביכורים, שיש אחריות תרומה, כי אחר הביכורים שהוא נותן, עדיין צריך הוא להפריש מהפיות תרומה.

או כלך לדרך זו, שמא תאמר, אדרבה, יש לנו לדון תרומת לחמי תודה מבכורים, כי:

דנין תרומה הנאכלת במקום קדוש [בירושלים], מתרומה הנאכלת במקום קדוש, שהרי אף הבכורים אינם נאכלים אלא בירושלים —

ואל תוכיח תרומת מעשר, שנאכלת בכל מקום?

תלמוד לומר בלחמי תודה "ממנו" [אחד מכל קרבן] תרומה לה', וכתוב בתרומת מעשר "ממנו תרומה" [והרמותם ממנו תרומת ה'] [לגזירה שוה, כלומר: דנין מקום שנאמר "ממנו תרומה" ממקום שנאמר "ממנו תרומה", ואל יוכיחו בכורים שלא נאמר בהם "ממנו תרומה".

הריני דן גזירה שוה: נאמר כאן בלחמי תודה "תרומה", ונאמר בתרומת מעשר [במדבר יח כו] "תרומה" [והרמותם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר"].

מה להלן אחד מעשרה, אף כאן אחד מעשרה. הרי למדנו שעשר חלות היה עושה, ונוטל מהן אחת תרומה.⁽⁷⁾

או כלך לדרך זו, שמא תאמר נלמד את הגזירה שוה "תרומה תרומה" ממקום אחר:

נאמר כאן בלחמי תודה "תרומה", ונאמר בבכורים [דברים יב יז]: "תרומה" [ותרומת ידך] — אלו הביכורים].

מה להלן, בבכורים, אין לה שיעור, אף כאן אין לה שיעור?⁽⁸⁾

נראה למי דומה תרומת לחמי תודה:

דנין תרומה שאין אחריה תרומה כתרומת לחמי תודה, מתרומה שאין אחריה תרומה כתרומת מעשר —

7. כבר נתבאר בהערה 4, דלכאורה צריך ביאור: אם כי התרומה היא אחד מעשרה, מכל מקום מנין שצריך עשר חלות? ונתבאר שם על פי מה שכתב ה"שפת אמת" לעיל עו א בסוגיא דאפרשינהו בלישייהו, להוכיח מן הסוגיא: דאחד מכל קרבן, צריך להיות מן עשרה דוקא ככל מעשר שהוא אחד מעשרה; והיינו כמו שכתב ב"מקדש דוד" סימן כט אות ב, ששיעור אחד מעשרה היינו במנין החלות ולא בכמות הסולת, [ראה שם שהוכיח כן ממקום אחר].

יש לפרש עוד [אפילו אם נאמר ששיעור אחד מעשרה הוא מכמות הסולת], על פי מה שכתב ה"שיטה מקובצת" לעיל מו א, לבאר מה

8. ב"קרבן אורה" נתקשה: היכי סלקא דעתין למילף מביכורים דאין לה שיעור, הרי בהכרח

יש לפרש עוד [אפילו אם נאמר ששיעור אחד מעשרה הוא מכמות הסולת], על פי מה שכתב ה"שיטה מקובצת" לעיל מו א, לבאר מה

מוסיפה הברייטא לבאר:

למדנו לתרומה שהיא אחד מעשר, אבל איני יודע מכמה סולת היא כל חלה?

הריני דן גזירה שוה:

נאמר כאן — בלחמי תודה בחלות החמץ —
"לחם" ["על חלות לחם חמץ"] —

ונאמר להלן בשתי הלחם "לחם"
["ממושבותיכם תביאו לחם תנופה שתים שני עשרונים", ויקרא כג יז]:

מה להלן, בשתי הלחם, עשרון לחלה [שהרי שני לחמים היו משני עשרונים] —

אף כאן בחלות לחם חמץ עשרון לחלה;
[ובהמשך יתבאר, מנין שחלות המצה כל אחת שליש עשרון].

או כלך לדרך זו:

נאמר כאן בלחמי תודה "לחם", **ונאמר בלחם הפנים** "לחם" ["ולקחת סולת ואפית אותה שתים עשרה חלות, שני עשרונים יהיה החלה האחת. ושמת אותם שתים מערכות שש המערכת ... ונתת על המערכת לבונה זכה, והיתה ללחם לאזכרה"; ויקרא כד]

מה להלן כל לחם משני עשרונות היה, **אף כאן** — כל חלה מחלות החמץ — **שני עשרונות?**

תשובתך: **נראה למי דומה:**

דנין מנחה הבאה:

א. **המזן עם הזבח**, שהרי לחמי תודה באים עם קרבן התודה —

ממנחה הבאה אף היא **המזן**, ובאה עם הזבח, כשתי הלחם שהם חמץ ובאים עם קרבנות, וכמאמר הכתוב בפרשת שתי הלחם [ויקרא כג יח]: "והקרבתם על הלחם שבעת כבשים, ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים" —

ואל יוכיח לחם הפנים, שאינו בא המזן אלא מצה, ואינו בא עם הזבח.

או כלך לדרך זו, שמא תאמר: אדרבה נלמד לחמי תודה מלחם הפנים, כי:

דנין מנחה הבאה הן מתבואת הארץ והן מתבואת חוצה לארץ, הן מן החדש [תבואה חדשה] והן מן הישן —

ממנחה הבאה אף היא מארץ וחוצה לארץ, מן החדש ומן הישן —

ואל יוכיחו שתי הלחם, שאין באות אלא מן החדש ומן תבואת הארץ, וכמו ששנינו לקמן [פג ב]: כל קרבנות [מנחות] הציבור והיחיד, באין מן הארץ ומחוצה לארץ מן החדש ומן הישן, חוץ מן העומר ושתי הלחם שאינן באין אלא מן החדש ומן הארץ.

תלמוד לומר גבי שתי הלחם:

"ממושבותיכם תביאו לחם תנופה שתים", שאין תלמוד לומר "תביאו" [לא היה לו לומר "תביאו"], ומה תלמוד לומר "תביאו":

אינו דומה לביכורים, כי ביכורים אין להם שיעור כלל ויכול לעשות כל שדהו ביכורים, ואילו גבי לחמי תודה הרי כתיב "אחד מכל קרבן", ומשמע

שאינו יכול לעשות את כל הקרבן לתרומה; ראה שם.

ללמד: שכל מה [כל חמץ כמותו] שאתה מביא ממקום אחר, הרי הוא כזה [במידה שזה לו], הרי למדנו:

מה לחלץ — בשתי הלחם — עשרון לכל חלה של חמץ, אפכאן — בחלות החמץ שבתורה — עשרון לחלה.

שמה תאמר: לא נלמד משתי הלחם שיהא עשרון לכל חלה, ונמצא שהיה מביא עשרה עשרונות לעשר חלות החמץ, אלא נאמר:

אי מה לחלץ — בשתי הלחם — שני עשרונות לכל הלחמים היה מביא —

אפכאן — בחלות לחם חמץ — שני עשרונות לכל הלחמים יביא, ויעשה מהם עשרה לחמים —

תלמוד לומר גבי שתי הלחם "סולת תהיינה", ולקמן יתבאר, שמיתור האות יו"ד [מנין עשר] אנו לומדים שלחמי החמץ בכללותם הם מעשרה עשרונות.

למדנו עשרה עשרונות לחלות החמץ שבתורה —

עשרה עשרונות לחלות המצה שבתורה — מניין?

תלמוד לומר "והקריב על זבח התורה חלות מצות בלולות בשמן ורקיקי מצות משוחים בשמן, וסולת מורבכת חלות [מצות] בלולות בשמן", ונסמך לו: "על חלות לחם חמץ יקריב קרבנו", מלמד הכתוב כי: נגד כמות הסולת שאתה מביא לחמץ, הבא כנגדה

כמות סולת שזה למצה.

נמצאו, עשרים עשרונות בכל לחמי התורה, עשרה עשרונות לחמץ, ועשרה עשרונות למצה.

יכול, אותן עשרה עשרונות שבמצה לא יהו כולן אלא ממין אחד, כלומר, רצה חלות מביא, רצה רקיקין מביא, רצה רבוכה מביא —

תלמוד לומר: "אם על תודה יקריבנו, והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולות בשמן ורקיקי מצות משוחים בשמן, וסולת מורבכת חלות [מצות] בלולות בשמן".⁽⁹⁾ הרי נמצאו: שלשה עשרונות ושליש לכל מין ומין —

ונמצאו שלש חלות לעשרון, שהרי משלשה עשרונות ושליש אתה עושה עשר חלות — ונמצאו סך כל לחמי התורה ארבעים חלות.

הרי זה נוטל מהן ארבע — אחת מכל מין — ונותן לכהן, והשאר נאכלים לבעלים.

אמר מר בבבביתא הנשנית לעיל:

כתיב "והקריב ממנו אחד מכל קרבן" ללמד שיהיה מן המחובר:

ומקשינן עלה: אלא מעתה הא דכתיב [ויקרא ד יט]: "ואת כל חלבו ירים ממנו"⁽¹⁰⁾

ולדברי הבבביתא הרי משמע נמי שירים מן

9. נתבאר על פי הראב"ד בתורת כהנים, ראה שם.

10. פסוק זה נאמר בפר העלם דבר של ציבור;

[התרומה]: הריני דן: **נאמר כאן "תרומה"** ו**נאמר בתרומת מעשר "תרומה"**, מה להלן אחד מעשרה אף כאן אחד מעשרה:

ומקשינן עלה: ונילף לתרומת לחמי תודה מתרומת מלחמת מדין, שנאמר שם [במדבר לא]: "והרמות מכס לה' מאת [מחצית השלל שהיה של] אנשי המלחמה היוצאים לצבא, אחד נפש מחמש המאות, מן האדם ומן הבקר ומן החמורים ומן הצאן; ממחציתם תקחו ונתתה לאלעזר הכהן תרומת ה'".⁽¹²⁾

ומשינין: **דנין תרומה הנוהגת לדורות** כתרומת לחמי תודה, **מתרומה הנוהגת**

המחובר, והרי התם — גבי אימורין — מאי מחובר איכא?!?

ומשינין: אכן ייתכן בזה "מן המחובר", וכדרב הסדא אמר אבימי; דאמר רב הסדא אמר אבימי:

שלא ינתח את הבשר קודם שיטול את האימורין, כדי שיהיו האימורין מחוברין עם כל הבשר בשעה שהוא נוטלם.⁽¹¹⁾

אמר מר בברייתא הנזכרת:

"איני יודע מכמה [חלות] היא באה

דין ניתוח — שביאר: מדאיכא הך הלכה לגבי שלמים, והרי בשלמים אין דין ניתוח [רק בעולה], מבואר דאיכא הלכה של "נטילת האימורין מהבהמה", ואינו רק היכי תימצי של הקרבה, אלא דין הוא, ולכך נאמרו דינים איך להסיר את האימורים, שלא ינתח קודם, אלא יוציא אותם מבהמה שלימה; וראה עוד שם מה שהביא משמו.

12. א. נתבאר על פי רש"י מכתב יד; ובפירושו המיוחס לרש"י כתב "דהויא אחד מחמשים", והיינו שבמלחמת מדין מצינו גם "וממחצית בני ישראל [כלומר, מחצי השלל שנטלו בני ישראל] תקח אחד אחוז מן החמשים מן האדם מן הבקר מן החמורים ומן הצאן מכל הבהמה, ונתתה אותם ללוויים שומרי משמרת משכן ה'". וטעמו של רש"י הוא, משום שהנלקח מאנשי הצבא נקרא "תרומה", שנאמר בו "והרמות מכס", ונאמר "ונתתה לאלעזר הכהן תרומת ה'", ונאמר "ויתן משה את מכס תרומת ה' לאלעזר הכהן", וגם ניתן לכהן; אבל הנלקח מבני ישראל אינו נקרא תרומה, ואינו ניתן לכהן אלא ללוויים.

וכבר מצינו בויקרא ד ח גבי פר כהן משיח: "ואת כל חלב פר החטאת ירים ממנו"; ובאלו הרי נאמר "ואת עור הפר ואת כל בשרו על ראשו ועל כרעיו וקרבו ופרשו. והוציא את כל הפר ... ושרף אותו ...", ואין מנתחין את הבשר; וכתב הראב"ד בתורת כהנים שהוא בא ללמד על שלמים, וכן כתב המזרחי [ד ת], וראה "מצפה איתן".

ומצאנו בשלמים [ויקרא ג יד]: "והקריב ממנו קרבנו אשה לה'", ואפשר שבדוקא הביאה הגמרא מקום שנאמר "והרים"; והרמב"ם מעשה הקרבנות טו הביא דין זה בשלמים.

11. א. ביאר רש"י מכתב יד, שבתחילה היתה סכורה הגמרא שהוא מנתח את הבשר קודם שהוא נוטל את האימורין, ולכן הקשתה הגמרא. ובתוספות הקשו על זה: דאכתי יכול להקיף, או בכלי אחד, כדפירש לעיל בקונטרס; ונראה לפרש, דפריך: למה לי קרא, פשיטא דמחובר הוא.

ב. ב"שלמי יוסף" בהערות לדרך זה הביא בשם הגרי"ז — על מה שכתב הרמב"ם [מעשה הקרבנות טו] דין זה לגבי שלמים שאין בהם

לדורות כתרומת מעשר, ואל תזכיה תרומת
מדין שאינה נוהגת לדורות. (13)

ואכתי מקשינן: ונילף מתרומת חלה שנאמר
בה "ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה"

דקיימא לן, שהוא נוטל אחד מעשרים
וארבעה! (14)

תנא דבי רבי ישמעאל:

13. הרמב"ן בהשגותיו ל"ספר המצוות" בסוף
השורש, צידד: ואולי סובר בעל ההלכות
[הבה"ג] בפרשת תרומת המכס שהיא פרשה
מלמדת לדורות בכל מלחמות הרשות, להקריב
מן הבא ביד תרומה לה; ותמהו על הרמב"ן
מסוגייתנו, שתרומת מדין אינה נוהגת לדורות.

ויישב ב"נודע ביהודה" [י"ד מהד"ת סימן
רא בסוף הסימן]: הרי ודאי שרק מה שלקחו
מאנשי הצבא בזה יש לומר שהוא נוהג לדורות,
אבל מה שלקחו מבני ישראל אינו דין לדורות,
שאינן הם נוטלים לדורות חלק בשלל כלל, ורק
אנשי המלחמה בלבד, ראה שם שהוכיח כן; ואם
כן הרי ניחא לפי שיטת התוספות – הובא בהערה
לעיל – שהלימוד הוא מהחלק שלקחו מבני
ישראל שנאמר בו "אחד אחוז מן החמשים", וזה
באמת אינו נוהג לדורות.

14. א. כן פירש רש"י מכתב יד; ובפירוש
המיוחס לרש"י פירש: אחד מארבעים ושמונה;
והיינו, דשיעור חלה לבעל הבית הוא אחד
מעשרים וארבעה, ולנחתום אחד מארבעים
ושמונה.

וב"נודע ביהודה" [יורה דעה מהדורא
תניינא סימן רא ד"ה ומה שתמה], הביא לתמוה:
הרי שיעורים אלו הם מדרבנן, ומטעם זה צידד
השואל לפרש, דנילף מחלה דסגי בכל שהוא;
וראה מה שהאר"ך בזה ה"נודע ביהודה" שם, אם
אכן אין שום שיעור מן התורה.

ועל הפירוש המיוחס לרש"י הביא לתמוה:
למה נקט את השיעור של נחתום ולא של בעל
הבית, וצידד לומר, שהוא משום "דדקדק לאחוז
היותר מועט, ותפשת מועט תפשת".

ומטעמים אלו תמה ב"נודע ביהודה"
מהדורא תניינא שאלה רא ד"ה ואמנם, על
הפירוש המיוחס לרש"י; ובכיוור דבריו צידדו
ה"נודע ביהודה" וה"שפת אמת" כאן, על פי
מה שכתבו התוספות בימא כד א, גבי תרומת
הדשן שנאמר בה "והרים את הדשן", ומסתפקת
הגמרא שם, אם לומדים את שיעורה מתרומת
מעשר או ממדין, ורש"י פירש גם שם שהנידון
הוא להרים את הדשן אחד מחמש מאות;
והתוספות כתבו שם: ולי היה נראה יותר למוד
אחד מחמשים, כדדרשינן בירושלמי: [עין]
בינונית [בתרומה גדולה] אחד מחמשים, דכתיב
"אחד אחוז מן החמשים" כל שאתה אחוז
ממקום אחר יהא כזה.

ב. יש לעיין: הרי כבר נתבאר בברייתא שאין
אנו לומדים מבכורים משום שלא נאמר בהם
"ממנו תרומה", ואם כן איך נילף ממלחמת
מדין!?

ולפירוש התוספות בימא, יש לומר
שהלימוד הוא משום שנאמר שם "אחד אחוז מן
החמשים"; [וראה בתוספות שם שהקשו: הרי
מסתבר יותר ללמוד תרומת הדשן מתרומת
מעשר שהרי שניהם נוהגים לדורות, ולא
מתרומת מדין; ותירצו: ולפי מה שפירש
דמ"א אחד אחוז מן החמשים" גמרינן, ניחא,
דמשמע כל שאתה אחוז ממקום אחר יהא כזה;
אלא שכאן הרי דוחה הגמרא שאין לומדים
מתרומת מדין משום שאינו נוהג לדורות, וצריך
עיון]; וכן יישב ב"נודע ביהודה" יורה דעה
מהדורא תניינא סימן רא בסוף התשובה; אך
לפירוש רש"י מכתב יד אכתי תיקשי הקושיא.

ג. התרומה שנתערבה בחולין אינה בטילה ברוב כשאר איסורים, אלא צריכה היא מאה חולין כנגד התרומה, כדי שתותר התרומה [“עולה באחד ומאה”], אבל בפחות מזה הכל אסור, והוא נקרא בלשון חכמים “דימוע” (15).

בעי רבא:

תרומת לחמי תודה, האם חייבין עליהן מיתה כשאכלן זר במזיד, וחומש אם אכלן בשוגג, וכדין תרומה —

או אין חייבין עליהן מיתה וחומש?

וצדדי הספק הם:

האם נאמר: **כיון דאיתקש לתרומת מעשר** — וכדילפינן בברייתא לעיל תרומת לחמי תודה בגזירה שוה מתרומת מעשר — **כתרומת מעשר דמי**, וכשם שחייב על תרומת מעשר מיתה וחומש, כן חייב גם על תרומת לחמי תודה.

או **דילמא**: כיון שאמר הכתוב גבי זר האוכל תרומה **“בו”** [“ומתו בו כי יחלוהו”] וגבי אכילת תרומה בשוגג אמר **“וחמישיתו”**, (16)

אין ללמוד מתרומת חלה לתרומת לחמי תודה, כי **דינין דבר שנאמר בו “ממנו תרומה לה”** [“והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לה”], **מדבר שנאמר בו “ממנו תרומת ה”** [“והרמותם ממנו תרומת ה’ מעשר מן המעשר”] —

לאפוקי תרומת חלה, דלא נאמר בו “ממנו תרומה לה”.

א. זר האוכל במזיד תרומה גדולה או תרומת מעשר, הרי זה חייב מיתה בידי שמים, שנאמר [ויקרא כב ט]: “ושמרו את משמרתני [מלאכול תרומה בטומאת הגוף] ולא י שאו עליו חטא, ומתו בו כי יחלוהו אני ה’ מקדשם. וכל זר לא יאכל קודש [תרומה]”, ולמדנו שזר האוכל תרומה חייב מיתה.

ב. זר האוכל תרומה או תרומת מעשר בשוגג, ואפילו שלו הם [כגון שירשה מאבי אמו כהן], הרי זה משלם קרן וחומש, שנאמר [ויקרא כב יד]: “ואיש כי יאכל קודש [תרומה] בשגגה, ויסף חמישיתו עליו, ונתן לכהן את הקודש”, כלומר, הרי זה פורע דבר הראוי להיות קודש, שאינו פורע מעות אלא פירות של חולין, והן נעשין תרומה.

ב. הנה בברייתא כבר נתבאר שאין לומדים מבכורים משום שלא נאמר בהם “ממנו תרומה”, ואם כן מאי מקשה הגמרא, דנילף מתרומת חלה; וראה בזה ב”נודע ביהודה” בסוף התשובה שם, וראה מה שכתב ב”עולת שלמה”.

15. מלשון הפירוש המיוחס לרש”י בסוגייתנו — בד”ה מדמעת — נראה שדין זה הוא דין תורה; וראה עוד ברש”י בתמורה ד א גבי “ודמעך זו תרומה”, דמשמע כן; והתוספות שם הקשו

עליו [וראה בהגהות הגר”א שם], וכן כתבו עוד ביבמות עג א ובבבא מציעא נג א שהוא מדרבנן; אך ראה ב”אור שמח” — מאכלות אסורות טו טז — שכתב לכאור, דהשיעור אחד ממאה הוי מן התורה, ראה שם; על פי “שלמי יוסף”.

16. רש”י מכתב יד הביא כאן את הפסוק [ויקרא ה טז]: “ואת אשר חטא מן הקודש ישלם ו[את] חמישתו יוסף עליו”, וזה צריך ביאור, כי

מיעוט רחמנא לומר: בתרומה ולא באחר, וללמד, שרק בתרומת תבואה יהא הדין כן, ולא בתרומת לחמי תודה. (17)

עוד מסתפקת הגמרא: האם תרומת לחמי תודה **מדמעת** [אוסרת את מה שנתערב בה, ואינה עולה אלא במאה ואחד], וכשאר תרומה —

או אינה מדמעת כתרומה, אלא בטילה היא ברוב כשאר איסורין.

ומסקינן: **תיקו!** (18)

אמר מר בברייתא: איני יודע מכמה היא, הריני דן: נאמר כאן תרומה, ונאמר בתרומת מעשר תרומה —

איני יודע מכמה היא חלה, הריני דן: נאמר כאן "לחם", ונאמר להלן בשתי הלחם "לחם", מה להלן עשרון לחלה, אף כאן עשרון לחלה —

או כלך לדרך זו, תלמוד לומר: "ממושבותיכם תביאו לחם תנופה שתיים" ומה תלמוד לומר "תביאו", שכל מה שאתה מביא ממקום אחר הרי הוא כזה, מה להלן: עשרון לחלה, אף כאן עשרון לחלה —

כתרומה שהישראל תורם אותה, אלא משולחן גבוה קא זכו, ואין היא דומה לתרומה; והארכיכו בזה.]

18. א. בפשוטו הספק השני של הגמרא הוא: אם לתרומת לחמי תודה דין תרומה או לא, והספק הוא לכל עניני תרומה, ונקטה ההגמרא אחד מהם, וכבר תמה בחידושים המיוחסים לגרי"ז למה נקט דוקא נפקא מינה זו; והספק הראשון הוא: אם תמצוי לומר שדין תרומה לה, מכל מקום שמא אין חייבים עליהם מיתה וחומש, משום שמיעטה התורה דינים אלו מתרומות אחרות; אלא שהוא דחוק, כי היה לגמרא להסתפק בספק השני קודם הספק הראשון; ואין לומר, דאדרבה פשוט לגמרא שיש בה דין תרומה, אלא שהגמרא מסתפקת ספק מסויים לענין דימוע, שהרי בפירוש המיוחס לרש"י כתב, שהספק גבי דימוע אינו אלא משום דלא מיעטיה קרא.

ולשון הרמב"ם [מעשה הקרבנות ט יג] הוא: הלחם המורם מן התורה ספק תרומה הוא, לפיכך אין חייבים עליו מיתה וחומש כתרומה ואינו מדמע כתרומה; ונראה מדבריו ששתי

פסוק זה נאמר גבי מעילה בהקדש; ובפשוטו, כוונת הגמרא לפסוק "ואיש כי יאכל קודש [תרומה] בשגגה, ויסף חמישיתו עליו", שהוא אמור בור האוכל תרומה, והגמרא מתפרשת כך: או דילמא "בו" אמר הכתוב גבי זר האוכל תרומה במזיד, ואמר "חמישיתו" גבי זר האוכל תרומה בשוגג.

17. א. בפשוטו, מיעוט זה אינו אלא על מיתה וחומש, אבל לא על הקרן שהוא משלם בכל תרומה, ואם כן יכולה היתה הגמרא להסתפק בדין זה, כמו שמסתפקת הגמרא לענין דימוע, ראה היטב בהערה הבאה אות א.

ב. הנה חלה חייבים עליה מיתה וחומש, כמבואר בחלה א ט, וכן הבכורים כמבואר בבכורים ב א, ומבואר שם ברמב"ם ובר"ש שהוא משום שהחלה נקראת "תרומה", וראה מעילה טו ב; וכן הביא ב"לחם משנה" [סנהדרין יט ב] שהמקור הוא משום שנקראו "תרומה"; ומכל מקום לענין תרומת לחמי תודה הצרכה הגמרא להיקש לתרומת מעשר, ומצדדת גם למעטה מן הכתובים שלא חייבו אלא בתרומה; [ויש שפירשו את הטעם, משום שתרומה זו אינה

אי מה להלן שני עשרונות, אף כאן שני עשרונות, תלמוד לומר "תהיינה": שואלת הגמרא מאי תלמודא, האיך נלמד

מ"תהיינה" ללחמי תודה שאף הן עשרון לכל חלה כמו בשתי הלחם, ולא נאמר, שכל לחמי התודה הן שני עשרונות, כמו כל לחמי שתי הלחם?

ספיקות הגמרא ספק אחד הם, אם דין תרומה לתרומת לחמי תודה; [ראה בכתבים המיוחסים לגר"ז].

ב. ב"מקדש דוד" [סימן כט ד"ה עוד איבעי לן] צידד לומר, שתשלומי תרומת לחמי תודה [אם יש בהם] אינם נעשים הקדש כלחמי תודה, כי זאת לא מצאנו בתרומה, ותשלומים אלו נעשים קדושים כשאר תרומה, ויכול לאוכלם חוץ לירושלים; וכן צידד לומר בתשלומי בכורים, ראה שם; וב"אבני נזר" [יורה דעה סימן תלח] נסתפק בזה גבי בכורים, ראה שם מה שצידד להוכיח מתשלומי בכורים במחובר, ומה שהביא שם מסוגיית הגמרא לעיל ע א "לא מצינו תרומה במחובר לקרקע"; ובמכתבים שבסוף ספר חידושי מרן רי"ז הלוי עמוד פ, נקט בפשיטות גבי ביכורים שהם נעשים תרומה ולא ביכורים; [וראה שם שהביא בענין "דבר הראוי להיות קודש", דבזה חלוק חלה ובכורים [ולחמי תודה] מתרומה, שצריך לשלם בדבר הראוי להיות ביכורים או חלה, ראה שם, וראה בזה ב"אבני נזר" שם].

ג. כתב ב"מנחת חינוך" [רפד ח]: לכאורה נראה לי, כיון דרחמנא קריא "תרומה" ואיתקש לתרומת מעשר, נהי דעל התרומה של לחמי תודה לאחר הפרשה אינו חייב מיתה וחומש, דהתורה כתבה מיעוטא בתרומה, מכל מקום אמאי לא יהיה בכלל הלאו [שהוא הלאו של טבל בתרומת תבואה] "ולא יחללו את אשר ירמו, בעתיד להרים הכתוב מדבר", [היינו טבל, כמבואר בסנהדרין פג א; וחייב מיתה בטבל נלמד "חילול חילול" מתרומה שהיא במיתה, כמבואר שם] —

אם כן, אחר זריקת הדם וקודם הפרשת ארבעת חלות, אפשר דאף כהן חייב מיתה מחמת טבל, כי למה לא יהיה בכלל הלאו הזה; ואף אם לאחר הפרשה לא יהיה במיתה, מכל מקום הרי לדעת התוספות ביבמות [פו א], אפילו טבול למעשר עני שאינו חייב כלום, מכל מקום גזירת הכתוב, שכל זמן שלא נתרם חייב מיתה; אם כן כאן לדברי הכל, כיון דנקרא תרומה, אם כן הוי בכלל "אשר ירמו" בעתידין להרים הכתוב מדבר; אם כן, קודם הפרשת ארבעת החלות, אפשר יהיו חייבים מיתה בידי שמים, בין כהן ובין ישראל; והמגיה שם הביא מה"זרע אברהם" [יז ב] שהעיר, דאף ביכורים נקראו "תרומה", ומכל מקום אינם טובלים; [ומלבד זה יש להעיר, דלכאורה על כל פנים ספק זה תלוי בספק הגמרא אם תרומת לחמי תודה מדמעת, ראה אות א].

וב"שלמי יוסף" סימן קיג הביא מדברי המפרש בנדרים יב ב, שכתב: "מאחר שנתקדשו לחמי תודה בשחיטה, נאסרו לכל העולם ונעשה טבל, עד שהופרשה התרומה לאחר זריקה שהותרה לכהן"; ועוד הביא מדברי הראב"ד בתורת כהנים [פרשת צו פרק יא הלכה ו], שכתב: "כי לחמי תודה נאכלין לבעלים חוץ מן התרומה, ותרומה מתרת השאר לבעלים, כתרומת גורן שהיא מתרת את השיריים".

וב"אור שמח" — מאכלות אסורות טו טז, הובא שם — כתב לפרש פירוש חדש בספק הגמרא אם מדמעת או לא, והיינו, דספק הגמרא הוא: אם התרומה טובלת את לחמי התודה, ואם יאכלם בעוד שלא קרא שם על התרומה מי

עמ-א אמר פירש רבי יצחק בר אבדימי:

"תהיינה" [בשני יודין] כתיב, וי"ד היתר בא ללמד על מנין עשר ללחמי תודה, שנרמזו בפסוק ב"תביאו".⁽¹⁾

ומקשינן עלה: אימא עשרה קפיוזי [מידות קטנות מעשרון] — ⁽²⁾

כלומר, הרי אף כששאלנו "ואימא שני עשרונות" — היתה השאלה: מנין להשוות לחמי תודה לשתי הלחם לענין גודלה של חלה בודדת שהיא עשרון, ונמצאו עשרה

עשרונות ללחמי תודה של חמץ, שמא השוה הכתוב את כל עשרת לחמי התודה לשתי הלחם, ולומר: כשם ששתי הלחם באים משני עשרונות, כך עשרת לחמי תודה באים כולם משני עשרונות, ונמצאת כל חלה פחותה מעשרון; ואם כן מה יועיל מה שייתר הכתוב יו"ד למנין עשר, והרי סוף סוף לא ידענו אם עשרה עשרונות הם או עשר חלות קטנות כל אחת מעשרון, שבין הכל הם שני עשרונות! ?

אמר תירץ רבא: בעשרונות דיבר הכתוב.⁽³⁾

משיעור מאה וואחד, כי קדשים אינם מצטרפים עם תרומה.

וראה עוד בזה ב"חזון איש" מנחות מב כב.

1. כתב רש"י מכתב יד, לעיל בד"ה ת"ל בשתי הלחם תהיינה: מריבוי דשני יודין דריש חד יוד [עשר] ד"תהיינה" א"תביאו לחם" דאוקימנא בלחמי תודה קאי, דאי אשתי הלחם לא מצי למכתב יוד, דהא "שתים שני עשרונים" [ולא עשר] כתיבי.

2. בפירוש המיוחס לרש"י כתב, שקפיוזי הם חצאי קבין; ולא דוקא הוא, שהרי קושיית הגמרא היא: שמא שני עשרונות מתחלקים לעשר חלות, ושני עשרונות הם שני שלישי סאה [כי האיפה שלש סאין, ושני עשיריות ממנה הם שני שלישי סאה], שהם ארבעה קבין המתחלקים לעשר, ונמצא שקושיית הגמרא היא: שמא עשר מידות של 0.4 קבין אמרה תורה; וראה ב"חק נתן" וב"מנחה טהורה".

3. א. בפירוש המיוחס לרש"י כתב, דהוא משום שבשתי הלחם נאמר "שתים שני עשרונים";

מיחייב מיתה כאוכל טבל; והביא שם דוגמאות שלשון "דימוע" מתיחס לטבל.

ד. ב"מקדש דוד" [סימן כט ד"ה ובמנחות] הקשה על ספק הגמרא לענין דימוע: הא מיבמות פא ב נראה, דאף קדשים דינן כתרומה שצריך מאה ואחד לביטול, [ראה שם הוכחות], ואם כן, אפילו אי תרומת לחמי תודה אינה כשאר תרומה, מכל מקום צריכה מאה ואחד מדין קדשים, ואף שאר לחמי תודה צריכין כן; [וכן הביא להקשות בכתבים המיוחסים להגרי"ז].

מיהו אפשר היה לומר, דמיירי הכא שנתערבה פרוסה מתרומת לחמי תודה בשאר לחמי תודה כשרות, שהביטול הוא רק על התרומה, ולזה איבעי לן אי דינה כתרומה דצריכה מאה ואחד, או לא; אך רש"י ז"ל [בפירוש המיוחס לרן] פירש דמיירי שנתערבו תרומת לחמי תודה בחולין; ומטעם זה צידד שם לומר, דבאמת קדשים אינם צריכים מאה ואחד, ראה שם.

וב"שלמי יוסף" סימן קיג הביא בשם הגרי"ז לתרין, דנפקא מינה בספק הגמרא אם תצטרף תרומת לחמי תודה לתרומה למעט